

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานมีโยมเข้ามา เขาบอกว่าเขาจะมาขอเลี้ยงพระ อยากจะมาเลี้ยงน้ำ เห็นคนมาเยอะ
เราก็ถามเขา ถามเขาว่า

“โยมมาเลี้ยงน้ำ โยมว่าทำให้พระ ทำให้วัดนี้สะดวกสบายขึ้น หรือทำให้วัดอุ่นวยขึ้น?”

เขาบอกว่า “อุ่นวย”

“อุ่นวยแล้วโยมจะมาเลี้ยงน้ำอีกหรือ?”

โยมมาตอนเช้าสิ เอน้ำมานี้เอน้ำมาเยอะแยะเลย น้ำนี้พระก็ต้องใช้ทั้งนั้นแหละ แต่ทาง
โลกใช้ไหม? ทางวัดต้องเอาใจโยม เพราะโยมมานี้ถ้าได้เลี้ยงพระ โยมได้ทำกับมือมันสนุก
ครึ่กครึ่ก แต่ถ้ามานี้ให้พระจัดการมันไม่สนุกครึ่กครึ่ก เขาบอกเขาก็เห็นใจนะ เขาบอกว่าเขา
เคยบวชมาเยอะ แล้วไปตามวัดตามวาเขากันอย่างนั้น

เราบอกใช้ ตอนนี้นะทำกันอย่างนั้น คูสิริฐบาลไทย เห็นไหม วันสำคัญทางพุทธศาสนา
บอกให้ไปวัดๆ เพราะหวังว่าการไปวัดนั้นวัดจะขัดเกลา ขัดเกลาให้คนเป็นคนดี ถ้าขัดเกลาให้
เป็นคนดีนะ การปกครองก็ง่ายขึ้น ทำทุกอย่างมันก็สะดวกสบายขึ้น วัดถือว่าการขัดเกลา แต่
การขัดเกลาของวัดมันก็มีหลาย

นี่ความดีที่ติดกันนี้ยังมีอยู่ เขาไปวัดไปวา ไปวัดไปวาเหมือนกับเราไปจิตสาธารณะ มีการ
เสียดสละ มีการดูแลกัน มีการเอื้ออาทรต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน นี่คือการไปวัด ที่นี้พอไป
วัดแล้ว เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติมันต้องการความสงบสงัด โลกเขาพูด
บ่อยมากกว่าพระนี่ไม่จริง ถ้าพระจริงก็ต้องปฏิบัติต่อเมื่อที่คนพลุกพล่านก็ได้สิ ทำไมเวลาปฏิบัติ
ต้องหลีกเร้นไปล่ะ?

นั่นเป็นความคิดของโลกเขาใจ ของกิเลส ของความเห็นแก่ตัว แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ เวลาลีขสละออกมา หนีออกจากราชวังมา นี่พระเจ้าสุทโธทนะจะสถาปนาเป็นกษัตริย์อยู่แล้ว ท่านหนีออกมา เห็นใหม่

ถ้าไม่เสด็จออกมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ได้เป็นศาสดา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นจักรพรรดิ จะมีการปกครอง จะมีการทำให้สังครมเย็นเป็นสุข แต่กรมเย็นเป็นสุขในสถานะของจักรพรรดิ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จออกมา แล้วออกมาประพฤติปฏิบัติจนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ สดุดา เทวมนุสสถาน เป็นผู้สั่งสอนเทวดา มนุษย์ อินทร์ พรหม ได้ทั้งหมดเลย

คำว่าสั่งสอน สั่งสอนที่ไหนล่ะ? โลกเห็นสมบัติพัสถานเป็นที่พึ่งอาศัย ธรรม ธรรมเห็นความสุขร่มเย็นในหัวใจเป็นที่พึ่งอาศัย ถ้าในหัวใจเรามีความสุขร่มเย็นเป็นสุข มันจะทุกข์ร้อนขนาดไหน? ความทุกข์ร้อนของโลกมันก็ชั่วคราวเท่านั้นแหละ แต่ความทุกข์ร้อนของใจมันเผาผลาญไปตลอด ถ้ามันจะเผาผลาญตลอด เราต้องมีความสงบระงับเพื่อระงับหัวใจของเราให้ได้ก่อน ถ้าระงับหัวใจนะ ระงับหัวใจนี้เป็นสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้าเราไม่มีฐานที่ตั้งแห่งการงาน เราจะทำงานกันที่ไหน?

เวลาคนเขาทำงาน เห็นใหม่ เขาต้องมีอภิปิเศษใหม่? แม้แต่นักกีฬาต้องมีสนามซ้อมเลย ถ้าไม่มีสนามซ้อม เขาก็หาที่ว่างของเขาซ้อมกีฬาของเขา เพื่อเทคนิคของเขา เพื่อความพิถีพิถันของเขา จิตใจของคน นี่พระปฏิบัติที่ไหนก็ได้ ภาวนาที่ไหนก็ได้ ถ้าภาวนาที่นั่นมันก็เป็นสังครมอย่างนั้นไง มันก็เป็นเรื่องโลกียปัญญาใจ เรื่องจิตสาธารณะ เรื่องความเอื้ออาทรต่อกัน เรื่องความเอ็นดูต่อกัน เรื่องการพึ่งพาอาศัยกันก็พึ่งพาอาศัยกัน โลกๆ

พึ่งพาอาศัยทางโลก เห็นใหม่ คุณงานทางโลก ในเมื่อเราทำงานสิ่งใดยังไม่เสร็จ ทุกคนก็มาทำต่อให้มันจบสิ้นได้ใจ แต่หัวใจใครจะทำของเราให้จบสิ้นได้ล่ะ? หัวใจของเรา เราต้องทำหัวใจของเราเอง ถ้าทำหัวใจของเราเอง สิ่งที่มีมันพัฒนาขึ้น ไซ้ การไปวัดไปวาถูกต้องไหม? ถูกการมีจิตสาธารณะดีไหม? ดี การเอื้ออาทรต่อกันดีไหม? ดี เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย เขาเอื้ออาทรต่อเราแล้วเราจะหายไหม? เวลาเราทุกข์ร้อนในหัวใจ พ่อแม่ก็ได้แต่ปลอบประโลมเท่านั้นแหละ เวลามาก็ได้แต่ให้กำลังใจกันนะ นี่มันเป็นอย่างนี้เอง มันเป็นอนิจจังเดี๋ยวก็ปล่อยวางได้ ทุกคนที่เจ็บไข้ได้ป่วยบอกวาก็เอ็งไม่ได้เป็นแบบกูนี่ เอ็งเป็นแบบกูแล้วเอ็งจะรู้

นี่เวลาเราเอื้ออาทรต่อกันถูกต้องไหม? ถูก แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นไปแล้วนะ นี่เวลาจิตเราสงบสงัดเข้ามา แล้วเราเห็นของเรานะ สิ่งนี้มันไม่ใช่เรา สิ่งนี้ไม่ใช่เรามันเกิดขึ้นกับเรา มันอยู่กับเราชั่วคราวนะ ทุกสิ่งทุกอย่างมันอยู่กับเราชั่วคราว คำว่าอยู่กับเราชั่วคราวเพราะเราเกิดมาในสถานะของมนุษย์ เห็นไหม นี่โลกนี้เป็นสมมุติ สมมุติตามความเป็นจริง สมมุติว่าหนึ่งชีวิต สมมุติว่าอายุขัยหนึ่ง สมมุติว่าเทวดานี้ภพหนึ่ง พรหมภพหนึ่ง หมดยุขัยของเขาก็เวียนตายเวียนเกิดไป

นี่ในวัฏสงสาร โลกนี้อยู่ในวัฏสงสาร มันจะวนเวียนไปแบบนี้ วนเวียนไป แต่สถานะที่เราไปเป็นสถานะนั้นแล้วเรานี้มันมาจากไหน? มาจากไหน? มาจากการกระทำดีทำชั่วของเรา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีของเรา เห็นไหม คนทำดี คนมีจิตใจเอื้ออาทร จิตใจเป็นสาธารณะ มันมีความคิด ความรู้สึกนึกคิดของมันไปอย่างหนึ่ง ถ้าคนที่เขาเห็นแก่ตัว เขาจะบอกว่าคนพวกนี้ไม่มีปัญญา พวกนี้ทำไมไม่รู้จักแสวงหาผลประโยชน์ เขาคิดของเขาไป นี่มันเกิดจากอะไร? เกิดจากการฝึกฝนใจ

เราจะบอกว่าเราว่าปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ คนอยากมี อยากเป็น ความอยากมี อยากเป็น มันต้องฝึกฝน เรานั่งทำความสงบของใจเราขึ้นมา เพื่อให้เกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่จะชำระกิเลสมันไม่ใช่ปัญญาอย่างเรา ปัญญาอย่างเราคิดกันอยู่ที่นี่ เห็นไหม กิเลสพาใช้ กิเลสมันคืออะไร? กิเลสคือความไม่รู้ อวิชชาคือความไม่รู้ ละเอียดยากนะ

นี่จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส ความส่องใสคืออวิชชา พลังงานนั้นนั่นคือตัวกิเลส ตัวพลังงานนั้นนั่น เพราะมีพลังงานนั้นถึงมีความคิด พอเรามีความคิดขึ้นมาที่กิเลสพาใช้ เพราะเราเสวยอารมณ์ใช้ไหม? เวลาไม่คิด ความคิดมันอยู่ที่ไหน? มันมีแต่ความรู้สึกเฉยๆ ไม่มีความคิด พอมีความคิดขึ้นมา นี่มีความคิดขึ้นมา เราคิดดี คิดชั่ว ความคิดนั้นมันมีแรงขับ แรงขับคืออะไร แรงขับคืออวิชชา นี่กิเลสพาใช้ แต่เวลาทำความสงบของใจเข้าไป ฐิติจิต

ฐิติจิตคือว่า นี่ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะมันจะสว่าง มันจะมีแสงสว่าง มันจะมีความว่าง มันจะมีความรู้สึก เห็นไหม นี่กรรมฐาน ฐิติจิตคือจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้คือกลับไปสู่ตัวจิต คือสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธินะ ถ้าเกิดปัญญา เพราะเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าไม่เป็นสัมมาสมาธิมันไม่รู้จักตัวมันเอง ที่เขาบอกว่างๆ ว่างๆ โดยที่ขาดสตินะ เพราะมันเป็นความว่าง

ถ้าความว่างเป็นความจริง อวกาศมันก็ว่าง ในตุ่มในไหมันก็ว่าง แต่ว่างอย่างนั้นไม่มีชีวิต ไม่มีใครเป็นเจ้าของ แต่ว่างแบบเรานี้มันไม่ว่างอยู่ เพราะมันเป็นความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดมันบีบคั้นเรา เราก็อทุกข์ พุทฺโธ พุทฺโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนมันว่าง มันว่างเพราะอะไร? มันว่างเพราะมันไม่เสวย มันว่างเพราะมันไม่ส่งออก

การเสวยอันนี้เพราะอวิชชามันเสวยความคิด ความคิดออกมาจนถึงเป็นกิเลสพาใช้ กิเลสมันทำให้เราคิด กิเลสมันเห็นแก่ตัว แต่พอพุทฺโธ พุทฺโธจนมันสงบ พอมันสงบระงับไปมันเป็นตัวของมันเอง ถ้าตัวของมันเอง ถ้ามีสตินะ ถ้ามีสติ โอ้อโฮ ว่างนี้มีความสุขมาก พุคไม่ถูกเลย นี่มันเป็นอย่างนั้นๆ พุคไม่ออกเลย เพราะฝึกหัดใช้ปัญญา

การฝึกหัดใช้ปัญญา เห็นใหม่ ปัญญาที่มันใช้ นี้โลกุตตรปัญญา ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ ปัญญาอย่างนี้ปัญญาในพุทธศาสนา คือภาวนามยปัญญา พวกเรานี้เอาสี่ข้างเข้าดู บอกว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ก็ใช้ความคิดกันนี่ว่าเป็นปัญญา แต่ความคิดนี้มันตกอยู่ในตัณหาความทะยานอยาก อยากได้ อยากดี อยากให้เขายอมรับ อยากไปหมดเลย แต่ถ้าอยากลด อยากละ อยากปฏิบัติ อันนี้เป็นมรรค

อยากหันหน้าเข้าป่า อยากหันหน้าเข้าสู่ความสงบระงับ ไม่ต้องให้ใครมายุ่งกับเรา ไม่ต้องมาปลอมประโลม ไม่ต้องมาสงสารพระ พระอยากประพฤติปฏิบัติ พระมันคง พระจะเอาจริงของพระ ถ้าพระได้ความจริงอันนี้มา เห็นใหม่ นี่เวลาเราปฏิบัติกัน เราอยากได้ความสงบระงับ เราอยากมีปัญญานะปฏิบัติกันนี้ เราอยากได้ แต่เราไม่คววิธีการใด วิธีการสู่เป้าหมาย

วิธีการ เห็นใหม่ คุณพระ นี่พระวันนี้มาฉันไม่ครบอีกแล้ว พระจะอดอาหาร พระผ่อนอาหาร พระอดนอน พระทำเพื่ออะไร? เขาปรารถนาความดีที่ดีกว่านี้ไง ฉันอืม นอนอุ่น เรามีปัจจัยเครื่องอาศัย มีความสะดวกสบาย เราก็มีความพอใจของเรา แต่มีความพอใจแล้วกิเลสมันก็ยังเผาผลาญในหัวใจ แล้วว่าจะแก้อย่างไร? จะแก้อย่างไร? พระถึงหาทางออกไป ถ้าฉันมานั่งสัพหงกโงกง่วง ถ้าเราอยู่สุขอยู่สบายของเรานี้ขาดสติ เวลาอารมณ์ความรู้สึกบีบคั้นในหัวใจก็ไม่ทัน

นี่เราก็ต้องตั้งสติ เราต้องผ่อนอาหารให้ธาตุขันธ์ ก็อมันแข็งแรงให้มันอ่อนตัวลง พออ่อนตัวลง กิเลสมันก็อ่อนด้วย ถ้าธาตุขันธ์แข็งแรงนะ ความรู้สึกนึกคิดปั้งปั้งนะ กิเลสมันก็ปั้งปั้งไปด้วย แต่เราตัดทอนมันให้มันอ่อนลงๆ อ่อนลงกิเลสมันก็เพ็ลย มันก็อ่อนแอของมัน นี่สติ

มันก็ดีขึ้น ความดีขึ้น เวลามันสงบระงับเข้ามาแล้วหัดฝึกใช้ปัญญา ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมานะ ถ้าสติปัญญาไม่ใช่ปัญญาที่กิเลสพาใช้ไง ปัญญาอย่างเรานี้กิเลสพาใช้ เพราะไม่มีสติปัญญา ควบคุมไม่ได้ ไม่มีสติใจ ไม่มีสติ ไม่สามารถควบคุมความคิดได้ เราไม่สามารถควบคุมความคิดได้

แต่พอมันเป็นสมถกรรมฐาน พอมันฝึกหัดใช้ เห็นไหม นี่ใจอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณ มรรคนี่ โยมขับรถมาใช้ไหม? โยมควบคุมพวงมาลัยมาใช้ไหม? โยมบังคับรถให้มาถึงที่วัดนี้ใช่ไหม? กิเลส เห็นไหม เวลากิเลสมันพาใช้มันควบคุมไม่ได้ เวลาธรรมพาใช้นะ เวลาความคิดมันเกิดขึ้น นี่ธรรมพาใช้ เราควบคุม นี่ให้พิจารณาสิ่งที่ว่าสิ่งนี้ไม่พอใจ สิ่งนี้ผิดพลาด หัวใจ สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร? มันเกิดมาจากไหน? มันมาเพราะอะไร?

มันมาเพราะมีการเกิด เพราะมีจิตจิตใจ ในเทวดา อินทร์ พรหม เขาก็มีเหมือนกัน เขาก็มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกัน แต่ถ้าเขาไม่มีสมถกรรมฐาน เขาไม่กลับมาดู เขาไม่รู้จิตใจของเขา เขาไม่มีสติปัญญาของเขา ปัญญาที่เขาใช้ว่าเป็นปัญญาๆ ปัญญาอย่างนั้นคือกิเลสพาใช้ทั้งหมด แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามาถึงสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงานนี้ มันรู้ตัวของมันใช่ไหม? ไม่ใช่ อวิชา อวิชาคือมันไม่รู้ มันจะเป็นวิชาไง

อวิชาคือความไม่รู้ อวิชาปัจจัยา สังขารา สังขารปัจจัยา วิญญาณัง มันเกิดภพเกิดชาติ คือเกิดความรู้สึกนึกคิด เกิดความทุกข์นั่นล่ะคือภพชาติ ภพชาติคือสถานะของความรู้สึกนั่นแหละ นั่นแหละคือภพชาติ แต่เวลามันมีวิชาขึ้นมาเนะ วิชามันรู้ขึ้นมามันดับ นี่มันดับเข้ามาๆ มันรู้เข้ามามันดับหมดๆ ดับถึงดับภพ ดับชาติ ถึงทำลายภพทำลายชาติ ถึงบอกว่านี่ภาวสวะ เห็นไหม กิเลส ๑ อวิชาสวะ กิเลสสวะ ภาวสวะ

ฉะนั้น ถ้าบอกว่าถ้าพระอรหันต์ต้องไม่มีภาวสวะ ไม่มีภาวสวะก็ไม่มีสถานที่ ไม่มีสถานที่ก็ไม่มีใครเสวย ไม่มีใครเสวยมันก็ไม่มีการมีจิต ถ้ามีจิต มีจิตก็มีเสวย พระอรหันต์ไม่มีจิต ไม่มีภพหรือ ถ้ามีภพอยู่ไม่ใช่พระอรหันต์ พระอรหันต์จะไม่มีการมี กิเลส ๑ ไม่มี ถ้าไม่มีจิตก็ต้องไม่มี ถ้าจิตมี จิตมันมีอยู่บนอะไร? ตั้งอยู่ที่ไหน? แล้วมันเป็นใคร? ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเรามา เห็นไหม ความดีที่คิดว่าเกิดขึ้น ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่เราทำของเรา แก้ไขของเราเนะ

นี่อริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายใน ฉะนั้น มันอยู่ในหัวใจ มันเป็นสันติภูมิก่ออยู่ภายใน แต่ภายในอันนี้ ความลับไม่มีในโลก ความลับจากข้างนอกเรื่องหนึ่งนะ ความลับจากเรา เรามีความลับลมคมในในหัวใจของเรา เรามีความลับนะ ความลับไม่มีในโลก เราคิด เรานึก เรารู้สึก

นี่ความลับทั้งนั้นแหละ ความลับของเรา แต่ถ้ามันได้ชำระล้างแล้วมันไม่มี ไม่มี ความลับในเรา ไม่มีสิ่งต่างๆ เราชำระล้างได้ทั้งหมด สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับจิตดวงนี้ ประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติ เห็นใหม่ เราทำของเราขึ้นมา มันเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา

นี่ฟังธรรมฟังอย่างนี้ เวลาไปวัดไปวาดีไหม? ดี ทุกอย่างดีไหม? แต่ความดีอย่างนั้นมันดี พื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์นี้พื้นฐาน เห็นใหม่ มนุษย์ถ้าไม่มีศีลมีธรรม นี่สัตว์มันก็มีชีวิต เหมือนกันนะ สัตว์มันก็มีครอบครัวของมันเหมือนกัน มนุษย์ต่างกว่าสัตว์เพราะมีศีลมีธรรม มีศีลมีธรรมนะ มีความเจริญทางหัวใจ ฉะนั้น ถ้าเราจะเจริญขึ้น ดีขึ้น ปฏิบัติขึ้น

นี่เวลาเทวดา อินทร์ พรหม มาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทวดา อินทร์ พรหม มาฟังเทศน์หลวงปู่มั่น ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม มาฟังคำเทศน์ของมนุษย์ล่ะ? ไหนว่า เทวดา อินทร์ พรหม สูงส่งนักใจ ทำไมต้องมาฟังมนุษย์ล่ะ? ทำไมให้มนุษย์สอนล่ะ? ฉะนั้น ถ้าหัวใจเราประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ นี่เราเข้าใจถึงวิญญูะ

ผลของวิญญูะ เทวดา อินทร์ พรหม เขาเกิดตามบุญตามกรรมของเขา เขายังไม่รู้ว่าการเกิด และการตายนั้นทำอย่างไร? แต่ถ้าผู้ที่ไม่มีความลับในหัวใจแล้วนะ นี่เพราะไม่มีความลับอันนั้น จิตมันก็ไม่เกิดอีก ถ้ายังมีความลับลมคมในในหัวใจ มันจะจับไสให้ไปเกิดอีก เห็นใหม่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐตรงนี้ ประเสริฐที่ชำระล้างได้สะอาด

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ พระอัญญาโกณฑัญญะเป็น สงฆ์องค์แรกของโลก เป็นพยานต่อกัน ไม่ใช่ว่าผู้ประพฤติปฏิบัติใครจะรู้กับเราไม่ได้ ผู้ที่รู้เสมอกัน รู้เท่ากันเขารู้กันได้ พิสูจน์ได้ ตรวจสอบได้ หลอกหลวงไม่ได้ เอวัง